

PAŁAC
MARIANNY
ORAŃSKIEJ

**Zarząd Zakładowej Organizacji Związkowej w AŚ Krakowie zorganizował
w dniu 11 czerwca 2022 r wycieczkę do Twierdzy Kłodzko oraz Pałacu
Marianny Orańskiej w Kamieńcu Ząbkowskim**

Twierdza Kłodzko

Twierdza Kłodzko jest jednym z najlepiej zachowanych obiektów architektury obronnej XVIII w. Twierdza Główna położona jest na Górze Fortecznej - wcześniej zwaną Zamkową - (369 m n.p.m) w centrum miasta na powierzchni ponad 30 ha. Twierdza swoją historię rozbudowy fortyfikacyjnej rozpoczęła od roku 1622 i prace związane z rozbudową i jej ciągłym unowocześnianiem trwały do połowy XIX wieku. Potem Twierdza Kłodzka utraciła swoje znaczenie a jej obiekty były przekształcane na koszary dla wojska potem na ciężkie więzienie a w czasie II wojny światowej jako obóz przymusowej pracy dla więźniów. Po wojnie znajdowały się tu liczne składy, magazyny oraz fabryka win. Od 1960 r twierdzę uznano za zabytek i zaczęto udostępniać dla zwiedzających. W Twierdzy są dwie trasy turystyczne górna i dolna ze zwiedzaniem podziemnych korytarzy kontrminerskich których było 30 km a do zwiedzania udostępnione jest około kilometra.

Oprócz twierdzy warto zwiedzić Most Gotycki nad kanałem Młynówka który jest szalenie piękną atrakcją. Most stylistycznie jest powiązany z mostem Karola w Pradze i łączy Wyspę Piasek wraz z częścią staromiejską Kłodzka, na której znajduje się rynek oraz Twierdza. Most potocznie jest nazywany „mostem Wita Stwosza” (od nazwy ulicy powyżej) lub „mostem św. Jana” (od św. Jana Nepomucena, czyli najpopularniejszego świętego w regionie, którego rzeźbę na moście również można znaleźć). Most ma długość nieco ponad 52 m i około 4 m szerokości. Zbudowano na zaprawie z białka jaj kurzych, wapna i piasku. Jest przepięknie i bogato zdobiony. Rynek powstał w latach 1255-1274 na którym znajduje się neorenesansowy ratusz.

Pałac Marianny Orańskiej w Kamieńcu Ząbkowickim

projektował Karl Friedrich Schinkel, natomiast ogrody oraz park pałacowy Peter Joseph Lenné który liczył sobie 200 ha oraz 27 fontan do dzisiaj odrestaurowano trzy. Pałac posiadał 102 pokoje, cztery wieże i olbrzymi taras o powierzchni 800 metrów kwadratowych z którego można podziwiać widoki kotliny kłodzkiej. Budowa tego arcydzieła architektonicznego trwała 33 lata i pochłonęła równowartość 3 ton złota. Warto będąc w okolicach Kłodzka zwiedzić ten odbudowywany z mozolem zabytek i poznać piękną i zagmatwaną historię życia właścicielki i okolic.

Niestety los nie był dla pałacu łaskawy. Stwierdzenie, że popadł on w ruinę, nie oddaje jego sytuacji. Gdyby nie determinacja jednego człowieka Pałac Marianny Orańskiej w Kamieńcu Ząbkowickim uległby najprawdopodobniej nieodwracalnemu zniszczeniu. Na szczęście udało się go uratować i rozpocząć mozolne przywracanie do stanu z lat jego świetności. Oto pełna wzlotów i upadków historia romantycznego Pałacu Marianny Orańskiej w Kamieńcu Ząbkowickim.

Pałac Marianny Orańskiej w Kamieńcu Ząbkowickim posiada 4 wieże, 102 pokoje i ogromny taras o powierzchni 800 metrów kwadratowych. Od frontu ogrody tarasowe w stylu renesansowym z 6 poziomami o wysokości ponad 30 metrów oraz na tyłach taras wodny z basenem dla dzieci. Wszystko otoczone ogromnym parkiem w stylu angielskim o pierwotnej powierzchni 220 hektarów (dziś park ma 160 hektarów). Na terenie pałacu i parku było 27 fontann, które były podświetlane i połączone. Woda przepływała z jednej fontanny do drugiej, a pełen obieg wody trwał około 40 minut. Szacuje się, że budowa pałacu kosztowała 600 milionów złotych przeliczając na dzisiejsze pieniądze. Trzeba przyznać, że Marianna Orańska miała rozmach, do tego bardzo dobrze wiedziała czego chce. Pałac w Kamieńcu Ząbkowickim budowano aż 33 lata, między innymi z powodu zawirowań w prywatnym życiu Marianny Orańskiej.

Marianna Orańska to postać niezwykle barwna i nietuzinkowa. Była królową niderlandzką, córką króla Niderlandów Wilhelma I Orańskiego i jego pierwszej żony. Kiedy dostała spadek po ojcu obejmujący m.in. Kamieniec Ząbkowicki i Bardo, dokupiła tysiące hektarów ziemi na dzisiejszym Dolnym Śląsku, w tym cały Masyw Śnieżnika i Góry Bialskie. Intensywnie inwestowała w rozwój tych ziem i lokalnej przedsiębiorczości. Zbudowała sieć dróg czy też przyczyniła się do powstania hut szkła i hodowli pstrąga. Z niewielkiej wsi w Masywie Śnieżnika stworzyła zjawiskową miejscowość letniskową Międzygórze.

Jak pałac popadł w ruinę

Ciemny okres w historii pałacu rozpoczął się w 1945 roku, kiedy został on zajęty przez wojska sowieckie. Wszystko, co były cenne, szybko wywieziono, a całą resztę zdewastowano i podpalono pałac. Rosjanie wywieźli z pałacu aż 15 wagonów wypełnionych po brzegi drogocennymi dziełami sztuki i antykami. Wojska sowieckie w poszukiwaniu drogocенności sprofanowały nawet rodzinne mauzoleum znajdujące się na terenie pałacowego parku, zwłoki wyjęto i ograbiono. Dawna służba po odejściu

Armii Czerwonej odnalazła szczątki dawnych właścicieli pałacu i pochowała je na nowo.

W dawnej sali balowej

Przez 40 lat po wojnie Pałac Marianny Orańskiej niszczał opuszczony zdany na łaskę i niełaskę ludzi, którzy traktowali go często jak skład budowlany. Cześć pałacowych marmurów została nawet wykorzystana podczas odbudowy Warszawy, w tym warszawskiego Pałacu Kultury i Nauki. W tych latach pałac został całkowicie ogołocony, do tego trawiły go kolejne pożary. Los ponownie uśmiechnął się do niego w połowie lat 90-tych. Kiedy Włodzimierz Sobiech zobaczył ruiny dawnego pałacu, od razu się nimi zauroczył. Zachwyt był tak silny, że został pierwszym inwestorem w powojennej historii pałacu – wydzierżawił jego teren na 40 lat.

Włodzimierz Sobiech i plan odbudowy

Pan Sobiech szybko przystąpił do pracy, jego plan był prosty – chciał stworzyć w pałacu luksusowy hotel z 60 miejscami noclegowymi. Plan tak ambitny, że aż szalony. Niestety projekt przerósł go finansowo i po kilku latach popadł on w problemy finansowe. Nie udało mu się stworzyć hotelu ani przywrócić pałacu do lat jego świetności. Nie ma natomiast wątpliwości, że przyczynił się on do uratowania tej zabytkowej budowli. Pomimo wielu kontrowersji wokół jego postaci, nikt nie może zaprzeczyć, że gdyby nie wymiana dachu, której dokonał na początku dzierżawy, oraz miliony złotych, które wpompował w remonty, pałac by nie przetrwał i uległ całkowitemu zniszczeniu.

Widok na pałacowy dziedziniec

Po śmierci Włodzimierza Sobiecha Pałac Marianny Orańskiej przez dwa lata stał zamknięty na cztery spusty do momentu zakończenia postępowania spadkowego. W tym czasie pałac stał się squatem i ulegał dewastacji. W 2012 roku pałac i należące do niego tereny przejęła gmina. Przez dwa lata trwały prace porządkowe i wywożenie śmieci, w 2016 roku pałac udostępniono dla zwiedzających. Do tej pory na odbudowę wydano 50 mln złotych, z czego ze środków gminy pochodzi około 15-20% tej kwoty, a reszta z funduszy unijnych i norweskich. Zgodnie z planem remont ma być zakończony w 2031 roku. Obecnie pałac wygląda naprawdę imponująco, choć część jego wnętrza nadal są w ruinie. Potrzeba jeszcze sporo pracy, aby przywrócić go do dawnej świetności. Będąc w tej okolicy chętnie wrócimy za kilka lat, aby zobaczyć jak idą prace.

TRASA NIEBIESKA - 1,6 km
Nawierzchnia umożliwia prowadzenie wózka dziecięcego. Spacer w dwie strony zajmuje ok. 40 min.

TRASA ŻÓŁTA - 2,45 km
Dokonała pod turystykę pieszą i rowerową. Czas do spokojnego przejścia na rewers ok. 15 min. Spocer w jedną stronę ok. 55 min. Powrót do parkingu ok. 40 min.

TRASA ZIELONA - 3,94 km
Trasa zawiera wiele skrzyżowań z innymi ścieżkami parkowymi, kilka podjeżdżi, schody i odcinki po drodze brukowanej. Mako optymalna dla turystów z małymi dziećmi w wózku. Na jej pokonanie należy zarezerwować ok. 70 min.

ZESPÓŁ PALACOWY

1. Pałac z oficynami - dawna stajnia i wozownia
2. Tarasy ogrodowe
3. Taras wodny z grota perseusza
4. Kolumna zwycięstwa nike
5. Budynek rządcy z przepompownią
6. Dawny zbiornik gazu
7. Kościół ewangelicki - obecnie sala koncertowa
8. Zbiorniki retencyjne na wodę do fontann

PARK KRAJOBRAZOWY

9. Brama główna
10. Bramy boczne
11. Zwarte masywy drzew
12. Świetliste połony trawiaste
13. Koiekcja azalii i rododendronów
14. Wielka kaskada
15. Jezioro „złoty rybceł”
16. „Morze czarne”
17. Staw parkowy z ujęciem wody
18. Rzeka budzówka
19. Kamień księżąt nassau
20. Altana w ogrodzie prywatnym
21. Fontanny parkowe
22. Kolumnada na wzgórzu albrechta
23. Dolina parkowa

24. „Dziki ogród”
25. Wartownia parkowa - domek myśliwski
26. Dawny sad owocowy
27. Kamień szarlotty
28. Sowi dąb
29. Dąb agaty
30. Plac manteuffla
31. Dąb fryderyka-henryka
32. Dąb jana
33. Strażnica góra z pawilonem widokowym
34. Droga srodkowa
35. Droga żelazowa
36. „Przy czerwonym kamieniu”
37. „Koniec świata” - punkt widokowy
38. Mauzoleum
39. Eksedra z podiem dla koni

Trasy Turystyczne
w Parku Palacowym